

vermeender uw eerderren" [oecumen. zendingen- i het "bewaren" verloochend, de tie" zonder pro- "bewaren" ons lat we het "ver- houden verliezen. Ik bewaard. Laat verlicht in ons rloren ga.

nam der kerken. d aan de vraag, n zou.

de "vrijgemaak- die voor zichzelf m "De Gerefor- kwam. We zijn hts uitgeworpen staande papieren De door en door zijn naam ont- schorsings-zaak- dijk en met orde dat de orde ver- ben het verwijt an, die het hun was in strijd met lijke ordeningen. e waren: bij ons e toegevoegd als Een artikel der

ns zelf in dezen de zich niet, dat ke van het ver- zon, indien we weten, waar een leerde kerk", te uitkeering van voor soortgelijke in maar enkele behoud van den naam kon mee-

ropgezet de mee- niet te verande- tonden, leide de ige was, dat men geloofs-standpunt, oor de gevolgen.

Niet prijsgeven zijn gebleven, en loiden te wezen, meer niet, omdat ideren in velerlei s immers in be- meerde lijn ver- er deden ze dit. lere dan die der tegen het doops- ochende wat de idings-rechten en leert, uitgedrukt

elen de overhand was hiermee be-

pen houden voor duid. En zoo tee- en de te nemen laten;

len in betrekking n kleine formule nlijken naam zou ten had dan een ind, die Jan Pie- anderen man ge- een maar als Jan adeling zich een dor" of "Junior",

was, kwam ver- nduiding zou het m in verband?

s nadere aandui- Maar het gevaar officieelen naam ling geweest. Het rd te zijn door ser", voorgelezen in Augustus 1944, slijkt op tijd ge- getuigd worden t gelaat van ons ar zou, meenen t die verrassende Vrijmaking zich mvang en betee- er zich laten wat a veel of betrek- ls verkregen ge- "Acte van Vrij- Wederkeer" aan. d" als van "Vrij- sest.

Vrijgemaakt naar haast vanzelf op akt" gaf wel een matie komen der in bepaalden dag it onaangetuigd de den datum voort- eburgerde nadere wijzing naar art.

31 K.O. Dit artikel moest, vond men, toch op een of andere wijze zijn plaats behouden in de gewenschte officiële postale onderscheiding. Want op artikel 31 zelf eigenlijk alles vast in de bekende schorsings-kwesties. De "synode" schiedde er mee. Wij beriepen ons erop. Want de "synode" heeft met dit artikel een droef spel gespeeld. Ze gaf er een dusgenaamde "interpretatie" van, die evenwel heeltemaal geen interpretatie was. Een tekst, die onduidelijk is, dien kan men "interpretieren", de een zó, de ander zó. Doet zich zulk een geval voor, dan doet een minderheid, die tijdelijk verhindert is, haar stem te doen hooren, er niet verkeerd aan, als zij verklaart: "uw interpretatie, meerderheid, lijkt me wel onjuist, maar terwille van het behoud der eenheid, wil ik me, in afwachting van nader onderzoek, mits wij daar samen ons toe willen zetten, wel voorloopig daarnaar schikken, we kunnen dan later zien, welke "interpretatie" juist is. Nog eens, zolets is zedelijk geoorloofd, wanneer de te interpreteren tekst (van belijdenis of kerkenordening heusch onduidelijk is). Maar in het onderhavige geval was de tekst niet in het minst onduidelijk. Er staat immers: de besluiten eener meerdere (breedere) vergadering zijn vast en bondig TENZIJ ze worden bewezen te strijden met Schrift of kerkenordening. TENZIJ. In dat geval worden de besluiten niet ge- arresteerd of geratificeerd, zoals de Officiële termen luiden (ratificatie, o dr K. Dijk). En wat maakte de "synode" nu daarvan? Het woord "TENZIJ" "interpreteerde" ze, ALSOF er stond: "IN ELK GEVAL TOT DAT". Ge moet, zoo orakelde zij, de besluiten in elk geval arresteeren of ratificeren TOTDAT (over een jaar of drie) uw bewijs van strijdigheid met Schrift of kerken- ordening is ingediend bij de volgende synode en door haar of een volgende is aanvaard. Het kan dus drie jaar duren. Maar ook wel zes. En gedurende al die jaren, drie of zes, moet ge in elk geval, tenminste als ge bin- nen het verband blijft, ALLE besluiten, al zijn ze ook tegen de Schrift, uitvoeren. Aldus de "synode".

Welnu, dit was geen "interpretatie". Het was, rondweg gesproken knoeien. Het was verkrachten.

Het was het kerkenordenings-woord, dat hier wel de- gelijk Gods Woord was (immers een geboden maatregel tegen de zonde der hiërarchie) krachteloos maken door menschen-inzettingen. Precies zóó was het tragisch, maar tevens dóór en dóór zondig en ongeestelijk bedrijf van schriftgeleerden, farizeeërs, rabbijnen. Dat waren ook vaak "beste menschen". Maar ze vielen onder het oord- deel van Christus: krachteloos-makers van Gods Woord door menschen-inzettingen.

Welnu, daarom mochten wij in dien onzedelijken schorsingshandel niet meegaan. We mochten van aperte verkrachting van een duidelijken tekst niet een soort van interpretatie-kwestie maken. Men mag niet een "rechter", die duidelijke wets-woorden ont-krachten wil, helpen door te zeggen: ik "interpreteer" artikel zooveel bv. het Landoorlogsreglement door de formule $2 \times 2 = 4$, of door de andere: it is smart to drive safely.

Artikel 31 bleef dus het angelpunt in de heele be- slissende schijn-procedure-Schilder. En ook in de vol- gende, waarin men met het kunst-stukje van Nautak- knooswerk met voorbeeldige kadaver-gehoorzaamheid ook voortaan opereerde. Artikel 31 kent volgens de "synode" maar één trouwbreker. Volgens mij kent het er twee. De "synode" zegt: de éénige trouwbreker, dien artikel 31 kent en disqualificeert, is de man, die binnen het verband een besluit eener "meerdere" vergadering niet uitvoert, niet ratificeert. Afgelopen. Maar de tekst van art. 31 zelf kent twee trouwbrekers, twee woordbre- kers. Nummer één is de man, die een besluit niet uitvoert ALLEEN om deze reden: het staat MIJ niet aan. Dat mag nooit de reden zijn van niet-uitvoering. Want de afspraak was: wanneer het besluit NIET bewezen wordt te strijden met Schrift of K.O., dan voeren wij het be- sluit WEL uit. Maar voorts: trouwbreker nummer twee is de man, die een besluit WEL uitvoert, waarvan be- wezen is, dat het strijdt met Gods Woord of de aange- nomen kerkenordening. Want (wederom) de AFSpraak luidde: in DAT geval doen wij het NIET. ALLE bezwaar- den, die gelooven, dat er tegen de Schrift gezondigd en tegen de kerkenordening overtreden is, en toch maar blijven mee-doen, zijn trouw-brekers. Anders niet. Al hun mooie redeneerinkjes veranderen daar geen zier aan.

Welnu, men verstaat, dat onze eigen synode er daar- om alles voor voelde, de verwijzing naar art. 31 te be- houden in de te kiezen nadere postale aanduiding der vrijgemaakte, naar de oude bepalingen wedergekeerde kerken.

Zoo kwam er een voorslag, die aldus luidde: laat die officiële postale aanduiding bij den officiële naam, "De Gereformeerde Kerken in Nederland" zijn: conform art. 31 K.O. Deze aanduiding had voor, dat ze kort was, het bekende artikel noemde, en zoowel bijvoegelijk naamwoord als bij-woord wezen kon.

Er waren er evenwel, die beducht waren, dat op die manier toch weer "in de wandeling" dat woord "con- form" als een stuk van den officiële naam zou worden aangemerkt. Een enkele waagde zich zelfs aan een voor- spelling: men zou "van den overkant" zich aan grappes te buiten gaan en spreken van "conformisten". Nu vond die enkelling dat heeltemaal niet erg. Zelfs niet, als hij bedacht, dat de naam "conformisten" in de geschiedenis der kerk wel eens een onaangename klank gehad heeft. Maar hij vond het toch wel prettig, als een andere aanduiding gevonden werd, die aan zulke grappenmakers den pas afneemt.

Ter tegemoetkoming aan dit bezwaar werd toen voor- geslagen: "onderhoudende artikel 31". Hier trad een werkwoord op. En inderdaad — het gebruik van een of ander werkwoord anijdt den pas af aan iedereen, die nog probeeren zou, de bloot-postale aanduiding die al- leen maar verwarring wilde voorkomen, toch nog in te lijven in den officiële naam zelf. Men kan toch moei- lijk spreken van "Onderhoudende Gereformeerde Ker- ken". Wel van "Conforme Gereformeerde Kerken", het- geen overigens de verdienste zou hebben van te herin- neren aan het befaamde en beruchte werkwoord "zich conformeren". Wie zich NIET conformeert aan besluiten

die tegen Schrift of K.O. indruischen, die conformeert zich NIET WEL aan de aangenomen Kerkorde zelf en tevens aan de Schrift, waarop de Kerkenordening hier principieel terugrijpt. Waar eventueel een werkwoorde- vorm elk misverstand omtrent de alleen-maar-postale aanduiding kon afsnijden, daar bleef de keuze van zulk een werkwoord zich aanbevelen. En welk werkwoord zou zich beter voor het gestelde doel leenen dan het werkwoord "onderhouden"? Dat woord staat in het laat- ste artikel der Kerkenordening zelf. Het is Nederlandach, en geen latijn (zoals conform). Het heeft bovendien een onmiskenbaren kerk-maak. En het laat tenslotte ook zien, dat de vrijgemaakte kerken niet maar één oogen- blik (in de punt-handeling der vrijmaking op zekeren datum), doch ook daarna (in de lijn-handeling van haar voortgezette samen-leving) zich positief houden aan art. 31 K.O., en dit artikel onderhouden. Ook om zichzelf te binden aan den oer-gereformeerden inhoud van art. 31, tweede lid. Het zou wel heel slecht met die vrijgemaakte kerken staan, indien zij wel tegen een verdwaalde "synode" van synodocraten, maar niet ook tegen haar eigen "vleesch" en deszelfs regering zich wapenden door te beloven, de afspraak van het op een kerkverband rustende kerkverband te houden, dat men n.l. de hiërarchie zal haten als den kanker, en besluiten, welke botsen tegen Schrift of K.O. niet zal uitvoeren, noch bevelen uit te voeren. Want onze vaders hebben terecht geoordeeld, dat het geestelijk is, en vroom, en voorzichtig, en anti- schismatiek, te bepalen, dat niet aan menschen, doch aan God altijd moet gehoorzaamd worden. De vloek der "synodocratische" zoogenaamde "interpretatie" van art. 31 is deze, dat men binnen de heilige kerk-muren alleen maar ja-broeders kent. Men mag volgens haar geen oogenblik iets anders dan ja-zeggen. Zooveel althans het DOEN betreft. De "synode" kent geen plaats voor een interim, gedurende hetwelk de één een besluit wel uitvoert, en de ander niet. Ze schreef zoowel aan mij, als ook aan den kerkeraad van Wezep dit harde, koude, cynische, ongeestelijke, schismatieke woord: wie een besluit niet kan uitvoeren vanwege zijn consciëntie, die moet het verband maar verbreken. Het is, zoo verklaar- de zij, in den stijl van de hervormde theologen uit den Doeanantie-tijd, het is innerlijk tegenstrijdig, in het kerk- verband te blijven, en een besluit niet uit te voeren. Maar daartegenover stelde in dienzelfden tijd Rutgers en ook Kuypers den goeden regel, dat wel degelijk voor een tijd, voor een interims-tijd, de toestand zóó kan en mag wor- den, dat de één een besluit wel, en de andere het niet uitvoert. Men kan binnen de heilige kerk-muren dus ook NEEN-broeders hebben naast de JA-broeders. Pijnlijk is dat, o zeker. En gevaren van anarchie zijn er wel de- gelijk: wat is nu niet gevaarlijk! Maar die gevaren wor- den grotendeels opgeheven door het interims-karakter van zulk een periode. Men is slechts voor een korten tijd in twee kampen verdeeld: de één WEL, de ander niet het besluit uitvoerende. En in dien tusschentijd blijft de één BROEDER van den ander! Want in die tusschen- periode vindt men elkander hierin: dat de bezwaarde zijn meening bekend maakt "in den kerkelijken weg" (d.w.z. te beginnen BIJ DEN KERKERAAD), dat hij zijn bezwaren overlegt, ze op tafel legt, dat men samen gaat zoeken naar de meening der Geesten, uit de Schrift te kennen, ook gelijk ze in de K.O. is neergelegd, en dan op de volgende synode tot een beslissing komt, als op het quaestieuze punt na rijp beraad een definitieve be- slissing wordt genomen. Dat is de lijn der K.O. De ge- duldige lijn der broederlijkheid. Dat bewaart de kerk voor "synodes", die maar erop in hakken, en zeggen: ge moet en ge zult voor ons bukken, ook wanneer ge meent, dat God het u verbiedt. Tenminste als ge in het verband wilt blijven.

De "synode" evenwel heeft dat geduld niet gekend. Had zij zich aan deze lijn gehouden, dan ware vandaag nog netgens een vrijgemaakte kerk geweest. Want dan had het minstens drie jaar geduurd, eer zoo iets als de vrijmaking ook maar in overweging kon genomen wor- den. Schilder gaf DRIE JAAR. Maar de "synode" gaf DRIE MAAND. Schilder had geduld met het kerkver- band. De "synode" had geen geduld. Naar vast recepti- begon zij de ongeduldige, toen haar eigen zonde haar tegenstander te verwijten. Hem noemde zij den onge- duldige. Den scheurmaker. De historie zal hier recht doen. Zij zal, als al de praatsjesmakers-van-het-oogenblik tot zwijgen zullen zijn gebracht, constateeren, dat Schil- der drie jaren en geen drie maanden respit gaf. Het is de schuld der synodale quasie-interpretatie (lees: ver- krachting) van art. 31 geweest, dat er thans ruim 170 vrij- gemaakte kerken en ruim 120 dito predikanten zijn.

Ja, ja, dat befaamde artikel 31.

De "synode" roept almaar: volgt den kerkelijken weg. Maar ze breekt hem op. Toen Schilder, nadat hij de "synode", die klaar gekomen was, en naar huis moest, had geschreven, zich vervolgens tot de kerkenraden wendde met het oog op de volgende synode — wat hij te Was- senaar aan de synodale commissie, inclusief dr Gros- heide, nadrukkelijk onder het oog heeft gebracht — noemde zij dat revolutie. Men mocht geen kerketaden erbij halen, alleen maar "de synode". Maar daarmee was de kerkelijke weg opgeblazen. Hij blijft ook ver- sperd, want een synode, die al maar blijft zitten, zitten, zittent, legt de kerkelijke actie der mindere vergaderingen lam (ze kijken allemaal schichtig naar de volgende zig- zag-beweging der synode, en doen intusschen niets). En in de korte spanne tijds, dat men zoo vriendelijk (ik zeg: zoo brutaal) is, den kerken te laten overblijven tusschen synode I en synode II, is er geen mogelijkheid van een werkelijk volgen van den kerkelijken weg (ker- keraad, classis, particuliere synode, generale synode). Het is de "synode", die het tafellaken doorsneed tusschen zich en den man, die in den kerkelijken weg serieus wil handelen, door "van anderen op" de bezwaren bij de kerkeraden en vervolgens in behandeling te geven met het oog op de volgende synode. Het beruchte bidbrieftje na de schorsing-Schilder legde dat nog eens nadruk- kelijk vast: men moest alleen bij de synode met zijn bezwaren komen.

Keeren we terug naar ons uitgangspunt, dan ziet de lezer, wat er zoo al achter gelegen heeft, toen de synode der verlorne kerken als postale neven-aanduiding de for- mule koos: onderhoudende artikel 31 K.O.

Zoo voeren de waarlijk Gereformeerde kerken haar ouden naam. Ze geven niet vrijwillig haar eerstgeboorte- recht prijs. Ze laten niet zich uitschakelen, ook niet door een anderen naam te kiezen, en daarmee de tegenpartij (die zelf zoo heeten wil, want Zij begon te procederen, en gaat daarmee voort) te helpen aan een schijn-argu- ment: gij hebt immers zelf al toegegeven, dat ge wat anders zijt?

De gekozen formule is niet een stuk van den officiële naam. Derhalve blijft ook iedere plaatselijke kerk vrij in het kiezen van een eigen neven-aanduiding. De ker- kelijke procedure heeft niet overal denzelfden weg ge- volgd. En het kan nuttig zijn, die plaatselijke verschillen in rekening te blijven brengen.

Ik hoop, de lezers met dit relaas niet te hebben verveeld. Het kan zijn nut hebben, de achtergronden te laten zien van een beslissing, waaraan wel een en ander vast zit. En een klein uitstapje op het gebied van het kerkrecht heeft daarbij ook apologetische waarde. Ook in den steeds noodigen arbeid van het kerkelijke zelf- onderzoek.

K. S.

Persverslag Generale Synode.

De synode ving aan met een bidstond die aan den avond van Maandag 8 Oct. j.l. in de Zuiderkerk te En- schede gehouden werd en waarin voorging ds D. van Dijk van Groningen, die als stof ter overdenking geko- zen had Jes. 6.

Dinsdagmorgen 9 Oct. ving de synode aan in de Noor- derkerk. Ze werd namens de roepende gemeente van Zwolle door ds D. Vreugdenhil van Zwolle geopend. Hij deed zingen Ps. 89:7, las Ps. 48 en ging voor in gebed. In zijn openingswoord heette spr. de afgevaar- digden welkom en teekende hij de verrassende groei der kerken. Nog elke week maken zich kerken en ambts- dragers vrij. Een gewone generale synode is daarom ook nog niet mogelijk. Toch dienen enkele zaken met speed behandeld te worden zoals de opleiding tot den dienst des Woords, de naam der kerken etc. Daarom is nu een voorloopige generale synode bijeengekomen, die voor het leven der kerken van de allergegrootste betoe- kenis is. We moeten voortgaan met de reformatie. Alle pogingen om te komen tot herstel zijn naar spr. meening afgestuit op de vasthoudendheid van de generale synode der Geref. kerken die te Utrecht vergaderde en die voortgegaan is met schorsingen en afzettingen. Zij die zich zullen zetten tot het schrijven van de historie der kerk in deze jaren hebben een moeilijke en droeve taak, maar tevens een mooi werk, omdat ze ook veel getrouwheid en gehoorzaamheid zullen vinden. Spr. wakte op tot trouw aan het Woord en de Belijdenis- schriften, opdat belijden en beleven mogen samen gaan. Tenslotte wees spr. op de ongewone situatie, dat de synode, die is samengeroepen op verzoek van de Part. synode van het Noorden en het Westen door de kerk van Zwolle, in verband met allerlei technische moeilij- kheden in Enschede gehouden wordt.

Vervolgens werden namens de roepende kerk de cre- dentiebriefven nagezien.

Bij het appel-nominaal bleken twee afgevaardigden van de Part. synode van het Noorden, n.l. ds J. Waag- meester van Murmerwoude en ouderling A. Zijlstra van Groningen vervangen door hun secundi, ds A. Bos van Harlingen en K. Wieringa van Helpman.

Hierop werd overgegaan tot de verkiezing van een moderamen. Gekozen werden: ds D. v. Dijk, praeses, ds B. A. Bos, 1e scriba, ds B. Holwerda, 2e scriba en ds Herm. Knoop, assessor.

Nadat het moderamen plaats genomen had dankte de praeses, ds D. v. Dijk, voor het in de verkozen broeders gestelde vertrouwen. Spr. wees er op, dat er maar we- nigen onder de synode-leden zijn, die reeds eerder lid van zulk een vergadering geweest zijn. Men zou dit een bezwaar kunnen noemen, maar spr. ziet het anders. Het synodewerk was veel te mechanisch geworden en er was veel te weinig een intensief deelnemen aan haar arbeid, waardoor de spanning ontbrak. Men liet het werk te gemakkelijk door anderen doen. Spr. wees op het belangrijke werk dat thans staat te verrichten. Hij besloot met de bede, dat alles moge buitengesloten wor- den wat niet is in overeenstemming met de heiligheid des Heeren.

De praeses deelde mede, dat als praes-adviseerende leden aanwezig waren de hoogleeraren prof. dr S. Greij- dans en prof. dr K. Schilder. Ds I. de Wolff, een der pastores-loci van de ontvangende kerk nam als advi- seerend lid zitting. Zijn beide plaatselijke collega's maken deel uit van de synode.

Hierna betuigden alle-leden door op te staan van hun zitplaatsen instemming met de belijdenisschriften.

Conform het voorstel van den praeses werd het agen- dum in drie afdelingen gesplitst. Voor elke afdeling werd een commissie aangewezen. Commissie I kreeg de zaken betreffende de opleiding en zag zich als praes- toegewezen ds F. A. den Boef; commissie II zal de zaken van kerkrechtelijke aard behandelen onder pre- sidium van ds H. Meulink, terwijl commissie III de al- gemeene zaken kreeg en als voorzitter heeft ds D. Vreug- denhil.

De synode benoemde tot leden der perscommissie mr dr J. Meulink en ds I. de Wolff, beiden te Enschede.

Als curatoren der Theol. Hoogeschool bleken aanwe- zig te zijn: vanwege de Part. synode van het Noorden ds B. A. Bos en ds D. v. Dijk, voor die van Overijssel ds H. Meulink en ds J. de Waard; voor die van Utrecht ds C. Veenhof en voor die van het Westen ds F. A. den Boef en ds Herm. Knoop. De synode benoemde deze broeders opnieuw tot curator en aangezien de Part. synode van Utrecht slechts één curator had aangewezen werd besloten dat de secundus-curator dezer part. synode, ds B. Holwerda, voorloopig de vergadering van het curatorium zal bijwonen.

Hierna werd de zitting verdaagd tot 's-middags 2 uur. In de middagvergadering werd overgegaan tot samenstelling der drie commissies, waarna de ingekomen stukken gelezen werden. Ze werden met de ingediende voorstellen verwezen naar de desbetreffende commissies. De zitting werd daarop verdaagd tot Woensdagmiddag 2 uur teneinde de commissies in de gelegenheid te stellen hun arbeid te verrichten.

Zitting van Woensdag 10 Oct.

De praeses opende de zitting, laat zingen Ps. 113: 1 en leest voor Ps. 113, waarna hij voorging in gebed. Na het gebruikelijke appél nominaal las de scriba ds B. A. Bos de Acta der zitting van Dinsdag 9 Oct., welke aldus werden vastgesteld.

Hierop verzocht de praeses aan de commissies het resultaat van hun arbeid mede te deelen.

Ds C. H. Lindeboom rapporteerde namens commissie I over een instructie van de Part. Synode van het Noorden, waarin wordt aangedrongen op het aanwijzen van curatoren, alvorens over te gaan tot een definitieve benoeming van hoogleraren. Daar deze curatoren inmiddels benoemd zijn, behoeft hieromtrent geen advies meer te worden gegeven.

In de tweede plaats werd voorgesteld onderzoek naar de draagkracht der kerken te doen voorafgaan aan de benoeming van hoogleraren en in afwachting hiervan nog geen definitieve benoemingen te doen.

De commissie achtte deze gang van zaken niet de juiste. Immers God heeft aan de kerken deze zaak der opleiding toevertrouwd en de kerken hebben deze zaak in het geloof te aanvaarden en te volbrengen. Ook tegen de aanwijzing van tijdelijke docenten had de commissie overwegende bezwaren. Voor de opleiding zou dit altemin bevoorliefd wezen, voor de studenten is verandering van docenten niet gewenst, terwijl ook van hoogleraren, die hun werk als levenstaak zien, meer te verwachten valt.

Het advies van de commissie luidde daarom zoo spoedig mogelijk over te gaan tot de definitieve benoeming van drie hoogleraren en een lector. De synode kon zich unaniem met dit voorstel vereenigen.

Namens commissie II bracht ds C. Veenhof rapport uit over de instructie van de Part. Synode van Utrecht betreffende de positie van de praeadviseerende leden. In deze instructie zag de commissie een veroordeeling van den arbeid van praeadviseerende leden. In gesprekken wordt veel afkeuring vernomen over de beslissende rol welke de praeadviseerders wenschten te spelen. De commissie achtte het een ernstige zaak welke historisch, principieel en praktisch onder de oogen dient te worden gezien. Het advies luidde daarom om over te gaan tot het benoemen van 3 deputaten, welke hierover een rapport moeten opstellen, dat 3 maanden voordat de gewone Generale Synode bijeenkomt, aan alle kerken dient te worden toegezonden.

Het rapport werd naar de commissie terug verwezen om enkele zaken nog nader onder oogen te zien.

Ds Veenhof bracht daarop een rapport uit over een schrijven van de classis N. Holland, waarin werd medegedeeld dat deze classis zich de rechten van een Part. Synode wil toekennen op de eerstvolgende vergadering. De commissie was van oordeel dat deze beslissing niet voldoende rekening houdt met het feit dat de Part. Synode een meerdere vergadering is van 2 of meerdere classes en adviseerde daarom de classis N. Holland te verzoeken eerst tot vorming van meerdere classes over te gaan.

Prof. Greijdanus achtte de beslissing afhankelijk van het feit of de kerken al dan niet in één classis gelegen zijn. Indien de kerken over meerdere classes verdeeld zijn, zag spr. in het toekennen van de rechten eener Part. Synode geen bezwaren.

De praeses was van oordeel dat, waar nu 10 kerken in N. Holland zich vrijmaaken, wel tot vorming van twee classes kan worden overgegaan.

De rapporteur stelde daarop voor aan de classis N. Holland te berichten dat, wanneer men zich de rechten van een Part. Synode wenscht toe te kennen, het gewenst is eerst de vraag onder oogen te zien of meerdere classes gevormd kunnen worden.

Ter nadere formulering werd ook dit rapport naar de commissie verwezen.

Br. Wijn bracht daarop rapport uit over een instructie van het Noorden om bij emeriteering geen rekening te houden met het aantal dienstjaren en meerdere aandacht te besteden aan de predikantsweduwen en -wezen. De commissie achtte behandeling van het eerste punt juist voor een gewone synode.

T.a.v. punt 2 stelde zij voor o.m. uit te spreken dat het de plicht van elke kerk is te zorgen dat de predikantsweduwen en wezen behoorlijk worden verzorgd.

Na zeer brede bespreking werd besloten deze zaak over te laten ter behandeling aan de eerstkomende gewone Generale Synode.

Als rapporteur van commissie III bracht ds H. Vogel rapport uit over de geestelijke verzorging van militairen. Op voorstel van ds B. A. Bos wordt besloten dit rapport te laten vernemen, opdat de afgevaardigden beter gelegenheid hebben hiervan kennis te nemen.

T.a.v. een rapport van commissie III, uitgebracht door ds O. Bouwsma betreffende het zendingswerk werd eenzelfde besluit genomen.

Tenslotte bracht br. Homan rapport uit over het contact met de buitenlandse kerken.

Hierop werd de publieke zitting der synode gesloten.

Zitting van Donderdag 11 October.

Om 2 uur opent de praeses de vergadering. Gezongen wordt Ps. 119: 7. Na lezing van 1 Tim. 4: 6-16 gaat de praeses voor in gebed.

Appél nominaal wordt gehouden. Aanwezig is als secundus voor de kerken van Overijssel voor 't eerst oud. v. d. Vinne, die door opstaan instemming betuigt met de drie Formuleren van Eenigheid.

Nadat nog een paar ingekomen stukken gelezen zijn rapporteert namens commissie I ds Scheelhaas over de vier ingekomen voorstellen inzake het promotierecht.

De conclusie, die eenparig is aanvaard, luidt als volgt:

De Generale Synode,

overwegende, dat de uitoefening van het promotierecht door de Hoogeschool der kerken bevorderlijk is aan het bereiken van het doel der opleiding tot den dienst des Woords en daarvan is in het profijt der kerken, overwegende ook, dat die uitoefening eveneens van groot belang is voor de bezetting van haar leerstoelen in de toekomst,

sprekt uit, dat de hoogleraren aan de Theol. Hoogeschool voortaan gebruik maken van haar bevoegdheid tot het afnemen van het doctorale examen en het verleenen van den doctorstitel in de godgeleerdheid, en geeft daarom opdracht aan de curatoren der Hoogeschool het gebruik maken van die bevoegdheid mogelijk te maken.

De praeses spreekt zijn groote blijdschap uit over deze beslissing en wijst erop hoe in dit historisch moment een besluit van verstrekkende betekenis is genomen. Hij feliciteert de hoogleraren, die steeds zoo voor dit promotierecht geijverd hebben en wenscht hun Gods zegen toe op den verderen arbeid.

Prof. Dr S. Greijdanus, deze rede beantwoordende, geeft een kort historisch overzicht van de lijdensgeschiedenis die achter den rug ligt en wijst op de onhoudbaarheid van de steeds voorgedragen redeneering, dat de kerken niet bevoegd zouden wezen aangezien kerken niet aan beoefening der wetenschap doen. Dit laatste is ongetwijfeld juist, maar evenmin doet de staat aan wetenschap of de Vereeniging voor Hooger Onderwijs. Het gaat hier dan ook over de vraag of de kerken evenals een vereeniging of de overheid gelegenheid mogen (en moeten) scheppen om de theologische wetenschap te doen beoefenen.

Namens commissie II rapporteert ds Smelik over de ingediende voorstellen den naam der kerken. De bespreking hierover zal volgende week worden voortgezet. De synode gaat over in comité-generaal.

Zitting van Vrijdag 12 Oct.

's Morgens 9 uur opent de praeses de vergadering, gezongen wordt Ps. 135: 12, waarna Schriftlezing uit Ps. 135 en gebed.

Appél nominaal wordt gehouden, allen zijn aanwezig. De acta der vorige zitting worden na lezing vastgesteld.

Benoeming hoogleraren en lector.

De praeses deelt mede, dat door de synode (in comité-generaal vergaderd op 11 Oct.) benoemd zijn tot hoogleraren aan de Theologische Hoogeschool van de Geref. Kerken in Nederland:

ds P. Deddens te Groningen voor Kerkgeschiedenis en Kerkrecht,

ds B. Holwerda te Amersfoort voor exegese O.T. en aanverwante vakken,

ds C. Veenhof te Utrecht voor de ambtelijke vakken, terwijl tot lector werd benoemd de heer ds H. W. Mulder te Kampen voor het onderwijs in het klassieke Latijn en Grieksch en het patristisch Latijn.

In gevoelvulde woorden worden de benoemde hoogleraren door den praeses toegesproken en wordt hun een rijke zegen des Heeren op den arbeid toegebeden.

De positie der praeadviseerende leden.

Voor commissie II rapporteert ds C. Veenhof over de positie der praeadviseerende leden op de synode. Besloten wordt een vijftal deputaten te benoemen met opdracht over de positie en de taak van de praeadviseerende leden der synode rapport uit te brengen, welk rapport ten minste drie maanden vóór de synode aan de kerken moet gezonden worden.

Classis of particuliere synode.

Voor commissie II rapporteert ds C. Veenhof vervolgens over de mededeeling van de classis N. Holland, dat ze zichzelf de rechten wenscht toe te kennen van particuliere synode. Geantwoord zal worden dat de synode de classis N. Holland adviseert haar besluit, zooals het daar ligt terug te nemen, terwijl tevens in overweging zal worden gegeven zich te bezinnen op de vraag of er de mogelijkheid bestaat meerdere classes te vormen en in dien weg op normale wijze te kunnen komen tot het bijeenroepen van een particuliere synode. Een verklarend schrijven zal hierbij gevoegd worden.

Het hulppredikatschap.

Oud. Wijn rapporteert voor commissie II over het voorstel van de particuliere synode van het Noorden, dat het hulppredikatschap, dat in onze K.O. niet gevonden wordt, zoodra mogelijk dient te verdwijnen, omdat het verrichten van ambtelijken arbeid door personen, die niet in het ambt staan, tot schade moet zijn en dat de kerken, waar thans een „hulpprediker“ werkzaam is, door de zusterkerken dermate dienen geholpen te worden, dat de „hulpprediker“ zoodra mogelijk tot diensar des Woords beroepen worde.

De aangenomen conclusies luiden:

1. dat het hulppredikatschap als hier voor omschreven, temeer wijl het niet in onze Kerkenordening gevonden wordt, dient te verdwijnen,
2. dat, indien een kerk niet volledig zou kunnen voorzien in de honoreering van een Dienaar des Woords, het de roeping is van de zusterkerken, zulk een kerk, als hulpbehoevende kerk, terzijde te staan, met inachtneming van het in art. 11 K.O. bepaalde.

Arbeid in den N.O. Polder.

Ds H. Vogel rapporteert namens commissie II opnieuw over het verzoek van het Noorden en Overijssel inzake den kerkelijken arbeid in den N.O. Polder.

De synode besluit: voor deze aangelegenheid een 5-tal deputaten te benoemen en dezen op te dragen:

- a. in overleg te treden met de te institueeren kerk van Emmeloord voor de regeling van den arbeid van den door Kampen af te zenden of door den te Emmeloord te beroepen predikant in den lande ten behoeve van het kerkelijk leven in de N.O. Polder,
- b. in overleg met de kerk van Emmeloord de financiering te regelen waarbij gerekend wordt op een jaarlijksch bedrag van 17000,—,
- c. hun aandacht te wijden aan kerkelijken arbeid in eventueel andere nieuwe gebieden;
- d. een collecte in de kerken jaarlijks te doen houden, waarbij gerekend wordt op een bedrag van 10 cent per ziel.

De kerk van Groningen wordt aangewezen voor de kerkelijke statistiek en het archief.

Zitting, Woensdagmorgen 17 Oct.

De praeses der Synode, Ds van Dijk opende de vergadering met het doen zingen van Ps. 63: 1, waarna hij Ps. 63 las en voorging in gebed.

Na gehouden appél-nominaal werden de acta der vorige vergadering door den scriba, Ds A. Bos voorgelezen en aldus vastgesteld.

Namens commissie III bracht Ds H. Vogel rapport uit over de geestelijke verzorging van militairen. Na breede gedachtenwisseling werd besloten:

- a. contact te zoeken met predikanten, geschikt en bereid voor de functie van leger- en vlootpredikant, waarbij ze het getal tien niet zullen mogen overschrijden,
- b. deze predikanten in overleg met de kerken voor te dragen aan de Overheid,
- c. aan de kerken duidelijk te maken de noodzakelijkheid van geestelijke verzorging der militairen en inzonderheid de garnizoenskerken op te wekken dezen arbeid daadwerkelijk ter hand te nemen,
- d. aan de kerken te verzoeken namen op te geven van geloovige militairen en civiele broeders, vooral in het buitenland met wie contact zou kunnen worden gezocht voor de geestelijke verzorging van militairen,
- e. onder oogen te zien wat er gedaan zou kunnen worden om het verband van veldprediker en kerk nader te regelen,
- f. onder de aandacht te brengen van de autoriteiten, dat de rechtspositie van den veldprediker nog steeds niet geregeld is en aan te dringen op een regeling vooral betrekking hebbende op het sterven en invalide worden tijdens of door zijn dienattijd,
- g. collecte te doen houden voor dezen arbeid,
- h. kerken aanwijzingen te geven over een z.g. reisattestatie.

In aansluiting hierop werd nog besloten bij de kerken er op aan te dringen predikanten niet af te staan dan met advies der deputaten.

T.a.v. de radio-uitzendingen werd op advies der commissie uitgesproken dat het niet gewenst is medewerking aan de uitzendingen van de Nederlandse Radio-omroep te verleenen. Wel werd besloten deputaten te benoemen voor radio-uitzendingen opdat deze zaak direct ter hand kan worden genomen zoodra de bestaande belemmeringen weg gevallen zijn.

Besloten werd een schrijven aan de Regeering te richten over het niet toewijzen van brandstoffen voor catechisatielokalen.

Zitting van Woensdag 17 October.

In de namiddagzitting van Woensdag 17 October rapporteert Ds Vreugdenhil voor commissie III over het contact met de Geref. Kerken in het buitenland.

Aangenomen wordt deputaten te benoemen, die trachten zullen met aanbeveling van de Synode verlof te krijgen van de autoriteiten om de broeders in Benheim en Oost-Friesland te bezoeken en voorlichting te geven.

Voorts om de classis Dordrecht en Gorkum in overweging te geven te informeren naar den stand van zaken in de Geref. kerken in België en Noord-Frankrijk en desgewenst voorlichting te geven. Evenzoo om aan de classis Rotterdam te verzoeken de kerken in Argentinië in te lichten en aan den Haag-West dit te verzoeken ten aanzien van Londen en Curaçao. Voorts werd besloten contact te zoeken met alle buitenlandse kerken waarmee de Geref. kerken tot hertoe in correspondentie staan.

Oud. Walewijn rapporteert voor commissie II over het voorstel van het Noorden om er voortaan rekening mee te houden, dat ook niet-predikanten als functionarissen benoembaar zijn en ouderlingen verkiesbaar zijn als curatoren der Theol. Hoogeschool.

Ds H. Vogel rapporteert over de geestelijke verzorging der gevangenen:

- a. uit te spreken, dat de benoeming van Deputaten voor de geestelijke verzorging van gevangenen, niet noodig is,
- b. aan de kerken te verzoeken in deze zaak diligent te zijn en waar dit noodig is de hulp der kerken in de classis in te roepen,
- c. aan de kerken mede te deelen, bij voorkomende moeilijkheden, zich in verbinding te stellen met deputaten voor correspondentie met de Hooge Overheid,
- d. aan deputaten voor de correspondentie met de Hooge Overheid te verzoeken deze moeilijkheden voor een oplossing ter bestender plaats te brengen.

Vervolg middagzitting 17 Oct.

Namens commissie I rapporteert oud. J. v. Oord over de verhouding tot de stichting die in het leven geroepen werd voor de voortzetting van het Theol. Hooge Onderwijs. Advies wordt gegeven, dat de kerken haar collecten voorlooppig storten in de kas van die stichting. Br. Mulder uit Sappemeer, een van de oprichters, brengt een uitvoerig verslag uit waarin de geschiedenis van deze (particuliere) stichting wordt gememoreerd.

De conclusies welke aangenomen werden luiden:

- a. de Generale Synode richt een verzoek tot het bestuur van de stichting alsnog haar werkzaamheden voort te zetten;
 - b. de kerken te verzoeken de gelden voor de opleiding tot den dienst des Woords af te dragen aan den penningmeester der stichting;
 - c. haar goedkeuring te hechten aan het besluit dat het hospitaal door de stichting wordt overgenomen.
- Oud. Broekema rapporteert voor commissie III over de schipperscatechisatie. Besloten wordt conform het advies, dat de betrokken kerken het ambtelijk opzicht oefenen en overal, waar schippers des Zondags zijn, catechisatie onderwijs doen geven volgens een landelijk overeen te komen regeling.

De vergadering gaat daarop in Comité-Generaal.

Voor het eerst was als primus aanwezig ds Waagmeester en als secundus de ouderlingen C. F. Ottevanger, Schotanus, van Zwieten, Roukema, en v. d. Meulen.

Zitting van Donderdag 18 Oct.

's Morgens te 9 uur opent de praeses de vergadering, doet zingen Ps. 118: 1, leest een deel van 1 Cor. 11 en gaat voor in gebed.

Appél nom.
De acta va
gesteld.

Voorgeleze
sie III, best
waarin ten l
schikbaarste
welk vastge
Ds B. Hob
leeraar te a

Na voorle
mens comm
vastgesteld:
die als opdr

1. uitgaande
de zend
zendingsw
cratisch
2. Voor zo
pende k
over de
vrijmakin
iemand t
zake;
3. een schri
zendingsw
4. in alle z
Wat de v
commissie t
ding in stud
Hoogeschoo
leiding dilig
Naam de k

De bespre
zake den na
Vastgestel

1. dat elke
van de l
jaren 19
reforme
2. dat alle
vallen v
haakjes
kan wor
K.O.",
31 K.O.
ceert;
3. dat de k
naam b
in Nede
dende ar

Aanvulling

Inzake h
ouderlingen
torium der
overwegent
en het amb
de kerken
komen spre
gaderingen,
mede roket
acht moet
benoemen

TWEETA
lare te Mu
Te Zwoll
en R. H. B
BEROEPE
Overschild
te Rotter
te Hoek (Z
te Uithu
te Kamp
Zonnemair
te Ennum

Ds H. V
roepen te
dit beroep
making in
burg beslo
BEDANK
Bergsch
voor Cap

AXEL -
haar verge
neerd en l
cond. aan
Kampen.
Het adre
Schoondijk

LEEUWA
ref. kerk
dien van E
tijd van 3
conforme
Slechts 3
onder ook
sing, terw
kon zijn, v
van ds Ha
ouderlinge

Gemme v.
kudde hee
van dr H.
Na zijn
zijn stand
hij zich v
keraad. H

Vrijgema
's HERT
bosch ges
De kerk
in vereen
vaststell
formeer

gewezen voor de

k opende de ver-
63:1, waarna hij

de acta der vo-
Bos voorgelezen

Vogel rapport uit
laten. Na breede

op te dragen:
geschikt en bereid
predikant, waarbij
overschrijden.
kerken voor te

noodzakelijkheid
laten en inzon-
wekken dezen ar-
men.

op te geven van
ers, vooral in het
men worden ge-
van militairen.
zou kunnen wor-
en kerk nader

de autoriteiten,
dikker nog steeds
op een regeling
sterven en inva-
enstijf.
in arbeid.

een z.g. reisat-

ten bij de kerken
af te staan dan

advies der com-
acht is medewer-
landsche Radio-
deputaten te
at deze zaak di-
zoodra de be-
zijn.

tegeering te rich-
stoffen voor cate-
en arbeid.

17 October rap-
sie III over het
buitenland.

men, die trach-
ynode verlof te
ders in Benheim
lichting te geven.
rum in overwe-
stand van zaken

Frankrijk en des-
zoo om aan de
in Argentinië
dit te verzoeken
Voorts werd be-
landsche kerken
in correspon-

sissie II over het
an rekening mee
s functionarissen
baar zijn als cu-

estelijke verzor-

Deputaten voor
genen, niet noo-

zaak diligent te
kerken in de

ij voorkomende
stellen met de
Hooge Overheid.
le met de Hooge
heden voor een
ten.

J. v. Oord over
iet leven geroe-
t Theol. Hooge
de kerken haar
an die stichting
prichers, brengt
eschiedenis van
emoreerd.

den luiden:
ok tot het be-
werkzaamheden

oor de opleiding
fragen aan den

besluit dat het
vergenomen.
missie III over
dt conform het
mbtelijk opzicht
ondags zijn, ca-
s een landelijk

é-Generaal.
vezig ds Waag-
F. Ottevanger,
d. Meulen.

de vergadering,
van 1 Cor. 11

Appel nominaal wordt gehouden.
De acta van de vorige zitting worden gelezen en vastgesteld.

Voorgelezen wordt het concept-schrijven van commissie III, bestemd voor den minister van econ. zaken waarin ten behoeve van het catechetisch onderwijs beschikbaarstelling van brandstoffen wordt gevraagd, hetwelk vastgesteld wordt.

Ds B. Holwerda deelt mede, zijn benoeming tot hoogleraar te aanvaarden.

Na voorlezing van het rapport door Ds Bouwsma namens commissie III zending wordt conform de conclusie vastgesteld: deputaten voor de zending te benoemen die als opdracht krijgen:

1. uitgaande van het recht onzer kerken op de bestaande zendingssterren contact op te nemen met de zendingsdeputaten van de Geref. kerken in synodocratisch verband;
2. Voor zoover mogelijk is samenwerking met de roepende kerken de broeders in Indië te informeren over de noodzaak der vrijmaking en dringend tot vrijmaking op te wekken; en voorts te overwegen of iemand naar Indië gezonden kan worden te dezer zake;
3. een schrijven te doen uitgaan tot alle kerken om het zendingswerk in gebed en offer te gedenken;
4. in alle zendingszaken diligent te zijn.

Wat de vooropleiding betreft wordt vastgesteld een commissie te benoemen, die de zaak van de vooropleiding in studie neemt en tevens de curatoren der Theol. Hoogeschool te verzoeken in zake de theologische opleiding diligent te zijn.

Naam der kerken.

De bespreking wordt voortgezet over het rapport inzake den naam der kerken.

Vastgesteld wordt:

1. dat elke plaatselijke kerk, die zich vrijgemaakt heeft van de bekende beslissingen, schorsingszaken uit de jaren 1942-43, den naam blijft dragen van „De Gereformeerde Kerk van...“;
2. dat alleen ter voorkoming van misverstanden in gevallen waarin verwarring is te duchten, tusschen haakjes achter of onder dezen naam een aanduiding kan worden geplaatst, als „vrijgemaakt naar art. 31 K.O.“, „conform art. 31 K.O.“, „onderhoudende art. 31 K.O.“, welke toevoeging echter niets prejudiceert;
3. dat de kerken, optredend in federatief verband, den naam blijven dragen: „De Gereformeerde Kerken in Nederland“, zoo met de aanduiding „onderhoudende art. 31 K.O.“.

Aanvulling bij het verslag van 17 Oct.

Inzake het voorstel over de benoembaarheid van ouderlingen op meerdere vergaderingen en in het curatorium der Theol. Hoogeschool is besloten: De Synode, overwegende, dat het ambt van ouderling en diaken en het ambt der geloovigen in het leven en den arbeid de kerken zooveel mogelijk tot hun recht dienen te komen spreekt met nadruk uit, dat de kerkelijke vergaderingen, indien benoemingen aan de orde zijn, daarmede rekening behoeven te houden, waarbij uiteraard acht moet gegeven worden op de bekwaamheid der te benoemen broeders en de bepalingen van de K.O.

GEREFORMEERDE KERKEN (onderhoudende Art. 31 K.O.)

TWEETAL te Ennumati: S. Cnossen te Blokzijl en J. Verla te Mussel.

Te Zwolle (2e pred. pl.) O. W. Bouwsma te Breukelen en R. H. Bremmer te Helpman.

BEROEPEEN te Amsterdam-Zuid: J. P. v. d. Stoel te Overschild;

te Rotterdam-Delfshaven (2e pred. pl.): Joh. Francke te Hoek (Z.);

te Uithuizen: J. Bos Jr, cand. te Kampen;

te Kampen (3e en 4e pred. pl.): F. Kouwenhoven te Zonnemaire en C. v. Ommen te Maastricht;

te Ennumati: S. Cnossen te Blokzijl.

Ds H. Veltman te 's Hertogenbosch (2e pred. pl.) be- roepen te Spakenburg heeft dezen kerkeraad verzocht dit beroep terug te nemen zulks in verband met de vrijmaking in eigen gemeente. De kerkeraad van Spakenburg besloot hierin te bewilligen.

BEDANKT voor 's Gravenhage-W.: H. J. Schilder te Bergschenhoek;

voor Capelle a.d. IJssel M. J. C. Blok te Onnen (Gr.).

AXEL. — De classis Axel der Ger. Kerken heeft in haar vergadering van 2 Oct. '45 praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard de heer A. J. Moggré cand. aan de Theol. Hoogeschool der Ger. Kerken te Kampen.

Het adres van cand. Moggré is Prinses Beatrixr. 29, Schoonheid (Z.).

LEEUWARDEN. — Men schrijft ons: De Raad der Geref. kerk van Leeuwarden heeft in samenwerking met dien van Huizum, zijn predikant ds G. Hagens voor den tijd van 3 maanden geschorst, omdat deze zich niet wilde conformeren aan de leeruitspraken van den kerkeraad. Slechts 3 ouderlingen in deze beide groote raden, waaronder ook de Heer H. Algra, stemden tegen de schorsing, terwijl van ds W. v. d. Heide, die niet aanwezig kon zijn, verwacht kan worden dat hij zich aan de zijde van ds Hagens zal scharen. Leeuwarden telt dus nog 3 ouderlingen, die iets hebben van den fieren geest van Gemme v. Burmania, terwijl de rest zich een gewillige kudde heeft betoond onder de hoede van de geesten van dr H. H. Kuiper en dr W. A. v. Es.

Na zijn schorsing heeft ds Hagens aan de gemeente zijn standpunt bekend gemaakt en medegedeeld, dat hij zich vrijmaakt van de leerbeslissingen van den kerkeraad. Hij ging reeds voor in kerkdiensten van de Vrijgemaakte Kerk.

's HERTOGENBOSCH. — Ds H. Veltman te 's Hertogenbosch geschorst.

De kerkeraad der Geref. kerk van 's-Hertogenbosch, in vereniging met dien van Tilburg,

vaststellende, dat Ds H. Veltman zich niet wil conformeren aan de leeruitspraken der Generale Synode

van 1905, '42 en '43 inzake het verbond der genade en hij blijkt de door hem afgelegde verklaringen niet de daartuit voortvloeiende schorsingen en afzettingen de facto wil aanvaarden;

overwegende, dat hij zich alzoo schuldig maakt aan het leeren van valsche leer en het bedrijven van openbare scheurmakings;

besluit hem op grond van art. 79 en 80 K.O. te schorsen in zijn ambt als Dienaar des Woords, totdat de classis zal hebben geoordeeld hoe nader met Ds Veltman zij te handelen.

Alzoo: niet-instemmen met de leeruitspraken betekent nu wel heel duidelijk: valsche leer leeren; schorsingen en afzettingen niet als rechtmatig erkennen beteekent: scheurmaker zijn.

En diezelfde kerkeraad wisten niet of het nu ook noodig was dezen ketter en scheurmaker af te houden van het Heilig Avondmaal!

De ambtsdragers, die met deze schorsing niet instemmen, hopen het Gereformeerd kerkelijk leven op den ouden grondslag voort te zetten.

De twee ouderlingen en de drie diakenen, die zich op hetzelfde standpunt plaatsten als de D. d. W. behoefden niet om dezelfde reden geschorst te worden!

Waar is hier de logica? En hoe worden hier de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen bediend?

MEEDEN. — Na voorlichting van Ds M. J. C. Bosscha maakten zich hier verscheidene gezinnen vrij, die op 14 Oct. onder leiding van genoemden predikant hun eerste kerkdiensten hielden.

NIJCKERK o.d. VEL. — Vijftien leden van de Geref. Kerk alhier w.o. zes zusters, hebben de acte van vrijmaking geteekend en ingezonden. Onder leiding van Ds B. Holwerda van Amersfoort zijn in een gemeentevergadering ambtsdragers gekozen, die door ds J. Poutsma van Deventer in hun ambt bevestigd zijn. De diensten worden elken Zondagmorgen in het koffiehuis „De Bonte Koe“ gehouden en 's middags in het gebouw „Volksheer“. Het gemiddeld aantal kerkongangers bedraagt 50.

Als scriba van den kerkeraad trad op br A. Hartog, Wallerstraat D 57b.

CULEMBORG. — J.I. 11 October is onder leiding van ds G. Staal ook te Culemborg een gedeelte der gemeente gebleken trouw te willen blijven aan den grondslag der kerkelijke samenleving; ook daar is dus thans de Geref. kerk wederom geïnstitueerd in trouw aan art. 31 K.O.

DE LIER. — Ook hier heeft zich een aantal leden der kerk in gehoorzaamheid aan belijdenis en kerkenordering vrijgemaakt. De eerste diensten werden gehouden op 14 Oct. j.l. onder leiding van ds S. de Waard van Maassluis en den Heer P. v. Gorp. Ambtsdragers zijn gekozen. Er is groote blijdschap.

Als correspondentie-adres is ons bekend br W. v. d. Lingen, Burg. Crezelaan 22, De Lier (ZH.).

MAARTENSDIJK. — Het telefoonnummer van Ds H. Dijkstra is: Holl. Rading 324.

WARFUM. — Men zende alle stukken betreffende de Vrijgemaakte Kerk voortaan aan G. Oosterveld, Zuijderkerkpad 3, Warfum. Deze br is voorloopig scriba der kerk.

GORINCHEM. — Het adres der Gereformeerde kerk alhier (onderhoudende art. 31 K.O.) is: br A. G. Both, scriba, Hoogstraat 8, Gorinchem.

SCHIEDAM. — Het adres van de Gereformeerde Kerk van Schiedam, vrijgemaakt naar art. 31 D.K.O. is bij den scriba J. B. van Rongen, Prof. Kamerl. Onneslaan 161b.

AMSTERDAM. — Het Kerkelijk congres te Amsterdam. Wat was het goed, Woensdag en Donderdag 17 en 18 October voor hen, die bijeen waren in de Waalsche kerk te Amsterdam. Hoe machtig, indrukwekkend was het zingen van Ps. 126: 2; er heerschte zulk een sterk gevoelde broederband, waarvan we onze vaders wel eens hoorden vertellen uit vroeger dagen, dat hebben we nu ook daar beleefd.

Daar de aanwezigheid van Prof. B. Holwerda op de Synode noodig was, berustte de leiding van het congres bij Ds J. Keizer van Krommenie. We hebben kunnen genieten van het enthousiasme van dezen jongen predikant, die op juiste manier zich van zijn taak heeft gekweten.

Woensdagmorgen hield eerst Prof. Dr K. Schilder zijn referaat over „Opleiding tot den dienst des Woords“. De professor heeft een zeer leerzaam referaat gehouden betreffende de geschiedenis het heden en de toekomst van de opleiding in nauw verband met de Theologische Hoogeschool. Dankbaar getuigende van het verkregen promotierecht en het vervullen van de vacatures ontstaan door het vertrek van enkele Hoogleraren naar de Hoogeschool der Synodocratische Kerken, alsmede het vervullen der vacature door het overlijden van Dr J. Dam.

In de middagvergadering hield Ds C. Vonk zijn referaat, waarna hij op zijn bekende duidelijke manier ons den achtergrond, der deformatie in het kerkelijk leven liet zien, in de Woordverlating. In den weg van wederker tot het Woord komt ook de vereniging tot stand. De beantwoording der vragen eischte zooveel tijd, dat Ds Vonk Donderdagmorgen weer is teruggekomen om de vragers te beantwoorden.

Ds D. K. Wielenga hield een referaat over: Onze Zendingroeping. Dat ook dit punt de volle belangstelling heeft van de vrijgemaakte Geref. Kerken bleek wel uit de vele vragen, die den referent gesteld werden en die door deze uitvoerig werden beantwoord.

Prof. Deddens trad op als laatste spreker. Hij deed ons zien hoe groot de deformatie was in de Geref. Kerken en gaf richtlijnen aan voor de toekomst.

Ook dit referaat, dat op zulk een prettige wijze werd voorgedragen, werd met zeer groote aandacht gevolgd.

Na een warm en ernstig slotwoord, gesproken door Ds Keizer, werd dit kerkelijk congres te Amsterdam gesloten.

DUURSWOUDE. — Door den Syn. Kerkeraad is met dien van Donkerbroek voor den tijd van drie maanden als ouderling geschorst br P. Wilting, op grond van

art. 79 en 80, nadat hij zijn bezwaren tegen de synod. besluiten had kenbaar gemaakt en den kerkeraad had opgewekt zich van die besluiten los te maken. Na deze schorsing voegde hij zich bij de V.G.K. ter plaatse.

HUIZUM-LEEUWARDEN. — In een eerste vergadering van bel. manslidmaten, o.l.v. Ds Waagmeester van Murmerwoude, werden 2 ouderlingen gekozen. Een br, die zich als diaken van de kerk te Huizum had vrijgemaakt, zet zijn ambt in de Vrijgemaakte kerk voort. — In afwachting van het verloop der gebeurtenissen in de Geref. Kerk te Leeuwarden, noemt zich de nu geïnstitueerde kerk: de Geref. Kerk van Huizum-Leeuwarden. Het aantal belijdende lidmaten bedraagt ongeveer 60.

GROOTECAST. — Na een voorlichtingsavond op 20-9, waar Ds Deddens van Groningen sprak, werden op 23-9 diensten gehouden in het gebouw der Chr. Geref. Kerk tusschen Grootegast en Lutjegast. In den morgen-dienst ging voor cand. Hoff, hulprediker alhier, waar 65 personen aanwezig waren, waaronder eenige Chr. Geref. broeders. 's Middags preekte Ds van Oterlo van Zuidhorn voor 95 kerkongangers. Verscheidene leden van Grootegast en Lutjegast, bevestigden met hun handtekening de daad hunner vrijmaking.

CHARLOIS. — In verschillende bladen verschenen berichten, dat de kerkeraad van Charlois en Rotterdam-Z. de schorsing van 3 ouderlingen van eerstgenoemde gemeente ongedaan hebben gemaakt en hen in hun ambtsuitoefening hebben hersteld, zijn in zooverre onjuist, dat één dezer broeders zich heeft vrijgemaakt, bij wien nu het kerkelijk adres van deze gemeente berust, t.w. C. W. M. van Veelen, Katendr. Lagedijk 450a, R'dam-Charlois.

ALTEVEER. — De Kerkbode in Drenthe meldt, dat alhier een ouderling, br Mulder is geschorst. Een kleine groep heeft zich met hem vrijgemaakt. Spoedig hoopt men tot uitbreiding van den kerkeraad over te gaan.

AMSTERDAM-C. — Nog twee ouderlingen, de bra Vermeulen en Zijlstra hebben zich vrijgemaakt en hun ambtelijken arbeid in de V.G.K. voortgezet.

NOG EEN „HERVORMDE“ STEM. — Ds G. v. d. Zee, Herv. Pred. te Ridderkerk, schrijft o.a.: „Sedert 1943 heeft de Kuiperiaansche beschouwing gezegevierd en heeft kracht van wet gekregen. De scholastiek heeft het gewonnen van de Bijbelsche dynamiek, m.a.w. een verstandsrichting, die de dogmatische begrippen netjes in hokjes en vakjes plaatst, heeft gezegevierd over het Bijbelsche uitgangspunt. Vandaar dat velen zich hebben vrijgemaakt... Nu rijzen er opnieuw bezwaren tegen de leer van de veronderstelde wedergeboorte. Men verwerpt van de zijde der bezwaarden terecht dit scholastieke begrip“.

RIJNSBURG. — Het scribaat van de Geref. Kerk te Rijnsburg (Vrijgem. naar art. 31 D.K.O.) is thans: W. Wolters, Vliet N. Z. 43 Rijnsburg.

TEGENSTAND.

Maandag 8 October zof Ds J. van Bruggen van Assen, op uitnodiging van eenige Broeders, in het Kerkgebouw der Ned. Herv. Gemeente aan de Wakkerstraat te Amsterdam-Oost, spreken over het Conflict in de Gereformeerde Kerken. Maar wat is geschied?

Het genoemde kerkgebouw was 30 September, zonder dat deze daartegen eenig bezwaar uitte van den Heer v. d. Zee, Kerkvoogd, gehuurd.

Zondagmorgen 7 October achtte Ds J. D. Boerkoel, te Amsterdam-Oost, het noodig zijn Gemeente, wier leden allen uitgenoodigd waren de voorgenomen vergadering te bezoeken, in te lichten over den ondertekenaar der convocaties en ook aan den spreker eenige beschouwing te wijden. Hierbij moet zijn Eerw. ook te kennen gegeven hebben, dat hij wel doorzag waarom die „bezwaarden“ deze vergadering belegden: immers om straks met groote letters in de krant te kunnen zetten: „Ook de Gemeente van den Voorzitter der Synode is gescheurd!“ Des Maandags daarna (misschien ook dien-tengevolge) meldde de Heer v. d. Zee, dat hij het kerkgebouw liever niet aan „bezwaarden“ verhuurde. Het mocht eens onaangenaamheden geven met de Gereformeerde Predikanten, met wie de Hervormden een goede verhouding hadden en op prijs stelden. Hem werd duidelijk gemaakt, dat dit voor de toekomst kon gelden, maar voor den komenden avond toch geen verandering kon brengen. Voor dien avond was het woord gegeven en de zaak beklonken. De Heer v. d. Zee opperde toen nog wel even het voorstel om Ds Boerkoel te vragen, of hij er geen bezwaar tegen had, dat de vergadering zou doorgaan, maar stemde toe, dat de zaak voor Maandagavond niet zou worden gewijzigd. Alleen wilde hijzelf Ds Boerkoel nog even vragen, of deze geen bezwaar maakte.

Maandagavond omstreeks kwart voor zes werd met den koster der Kerk aan de Wakkerstraat nog iets voor de vergadering geregeld. Maar toen we om half acht daar kwamen... had de koster opdracht de deuren niet te openen. De reeds aanwezige menschen moesten worden teruggestuurd. De vergadering werd verhinderd!

Wij volstaan met dit relaas der feiten. Wie de eigenlijke schuld van de tegen eens gegeven woord in gedane weigering der kerk draagt, moeten we in het midden laten. Er blijft hier echter veel om over na te denken.

(Te Franeker heeft men het in den voorgaanden winter — en dus in bezettingstijd — bestaan, met behulp der Duitschers een door den Kerkeraad van Harlingen uitgeschreven vergadering van voorlichting van politieke te laten verbieden. Het bleek één dag te voren aan de „synodalen“, doch een kwartier vóór het aanvangsuur aan den kerkeraadsvertegenwoordiger bekend te zijn. Tegelijkertijd komen dan uit dezen hoek de verhaaltjes, volgens welke onze redacteur in Duitse auto's is gesignaleerd, arbeidende aan de vrijmaking in de provincie Groningen. Inderdaad heeft die redacteur eens in een Duitse auto gezeten. Dat was op 22 Aug. 1940. Hij zat in die auto als gevangene. Dr H. H. Kuiper schreef kort daarop, dat dit heelemaal geen geloofswestie was.

Redactie).